

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus teamal „Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ja Regioonide Komiteele põllumajandustoodete edendamise ja neist teavitamise kohta: Euroopa suure lisandväärtusega strateegia Euroopa maitsete edendamiseks”

COM(2012) 148 final

(2012/C 299/25)

Raportöör: **Armands KRAUZE**

Euroopa Komisjon otsustas 30. märtsil 2012 vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 304 konsulteerida Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega järgmises küsimuses:

„Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele põllumajandustoodete edendamise ja neist teavitamise kohta: Euroopa suure lisandväärtusega strateegia Euroopa maitsete edendamiseks”

COM(2012) 148 final.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav põllumajanduse, maaelu arengu ja keskkonna sektioon võttis arvamuse vastu 26. juunil 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis täiskogu 482. istungjärgul 11.–12. juulil 2012 (11. juuli istungil) vastu järgmise arvamuse. Poolt hääletas 136, vastu hääletas 1, erapooletuks jäi 10.

1. Järeldused ja soovitused

1.1 Euroopa Liidu teavitamis- ja edendamisprogrammid, mis selgitavad tarbijatele ELi põllumajandustoodete kõrgeid kvaliteedi-, loomade heaolu ja tootmisstandardeid ning soodustavad ekspordi, aitavad Euroopa tootjatel tulla toime väljakutsetega, mis üha tihedama konkurentsiga maailmas tekivad, ning tagada hea turupositsioon.

1.2 Vastavalt eelmises arvamuses COM (2011) 436 final⁽¹⁾ väljendatud seisukohale toetab komitee uue, sihtturule suunatud edendamispoliitika kahte põhimõtet eesmärki: tarbijate teavitamine ja nende teadlikkuse suurendamine ELi turul ning ekspordi edendamine välisurul.

1.3 2014–2020. aasta finantsraamistikus tuleb määratleda täiendavad vahendid selliste uute kriisi- ja eriolukordadega tegelemiseks, mis võivad sektorile osaks langeda ja mida ei ole võimalik katta ÜPP edendamis- ja teavitamispoliitika vahenditest. Komitee arvates on äärmiselt oluline suurendada eelarvet põllumajandustoodetest teavitamise ja nende edendamise meetmetele sise- ja välisurul.

1.4 Komitee leiab, et komisjon peaks koostama selged suunised taotlejatele, kes esitavad liikmesriikides riiklike, mitut

riiki ja kolmandaid riike hõlmavate programmide taotlusi. Programmide hindamist tuleks parandada range hindamissüsteemi abil, kus on konkreetsed näitajad. Programmide valimine ja prioriteetseks seadmine liikmesriikide ja ELi tasandil peab olema läbipaistvam. Menetluste lihtsustamiseks peaks mitut riiki hõlmavate programmide taotlusi olema võimalik esitada otse komisjonile. Mitut riiki ja mitut toodet hõlmavad programmid tuleks seada prioriteetseks, rakendades nende suhtes soodsamat rahastamissüsteemi, millega tagatakse kuni 60 %-line ELi kaasrahastamise määr.

1.5 Vaja on suuremat paindlikkust, et programme saaks rakendusetapis kohandada muutuvatele turutingimustele. Komitee toetab ettepanekut esitada mitmeaastane raamprogramm, milles on toodud välja üksikasjalik teave vaid esimese aasta kohta, juhul kui vastavate programmide kohta on eelnevalt koostatud turuanalüüsid ja mõjuhinnangud, mille abil on võimalik järgnevate aastate kavasad kohandada.

1.6 Komitee toonitab, et müügiesitamist käsitlevates õigusaktides tuleks selgitada kaubamärkide rolli ning tasakaalu üldise müügiesitamise ja kaubamärkide edendamise vahel. Uurida tuleks ELi toodete müügiesitamist konkreetsete kaubamärkide abil. Toote päritolu äramärgimine peaks olema lubatud ka nende toodete puhul, mis ei ole kaitstud päritolunimetused ega kaitstud geograafilised tähised. ELi päritolu kontseptsiooni võiks anda edasi koondloosungite abil, mis ei sea ohtu tarbija õigust saada nõuetekohast teavet.

⁽¹⁾ CESE, ELT C 43, 15.2.2012, lk 59–64.

1.7 Välisturule suunatud ühine Euroopa loosung peaks kandma ühtset sõnumit, mis koondab ja hõlmab kõiki Euroopa tooteid. Tarbijatele tuleb saata selge ja kergesti äratuntav sõnum.

1.8 Menetluste lihtsustamise eesmärgil toetab komitee abikõlblike toodete ühtse nimekirja koostamist. Nimetatud nimekirja tuleks laiendada, et oleks võimalik edendada ka teiste Euroopa tootmiskvaliteedi sõnumit edastavate kvaliteedikavade, näiteks siseriiklike, piirkondlike ja mahepõllunduskavade alla kuuluvaid tooteid.

1.9 Komitee hinnangul on äärmiselt oluline luua võrgustik heade kogemuste vahetamiseks professionaalide vahel, et rakendada mitut riiki hõlmavaid programme, mis oleksid hästi üles ehitatud ja kooskõlastatud, kasutades selleks muu hulgas ka uusi tehnoloogiaid. Lisaks tuleks uurida uute tehnoloogiate kasutusvõimalusi tarbijate ja tootjate ühendusse viimiseks. Vältida tuleb nende mehhanismide põhjustatud moonutusi turul ega konkurentsist.

2. Teatise põhisisu

2.1 Strateegia „Euroopa 2012” eesmärkide saavutamiseks tuleb edendada sellist põllumajandussektorit, mis tagab toiduga kindlustatuse, loodusvarade säästliku kasutamise ja maapiirkondade elavdamise ning majanduskasvu ja tööhõive. Seatud eesmärkide saavutamise eelduseks on tõhus edendamispoliitika.

2.2 Edendamisprogramme kaasrahastatakse järgmiselt: kuni 50 % eraldab EL, vähemalt 20 % eraldavad kutseorganisatsioonid ning ülejäänud eraldab liikmesriik. Sageli aga ei ole väljaspool ELi esitatud piisavalt palju programme, nende mõju on väiksem ja aeglasem.

2.3 Komisjoni teatistes tuuakse välja praeguste edendamismeetmete puudused, näiteks suur halduskoormus, meetmete tasakaalustamatus ning progressi tõkestavad asjaolud. Seejärel pakub komisjon välja soovitusi, kuidas nimetatud probleeme lahendada ja Euroopa põllumajandustoodete kuvandit rohkem esile tõsta.

2.4 Teatistes seatakse tulevasele edendamispoliitikale järgmised eesmärgid:

- rohkem Euroopa lisandväärtust;
- ligitõmbavam ja kindlama mõjuga poliitika;
- varasemast lihtsam programmijuhtimine;
- rohkem sünergiaid eri edendamisvõimaluste vahel.

2.5 Komisjon toob välja edendamispoliitika suunised.

2.5.1 Huviäratavam kohaldamisala

- Algatuste kohaldamisala võiks ulatuda kutseorganisatsioonidest kaugemale ja hõlmata ka eraettevõtjaid, juhul kui nad pakuvad Euroopa Liidu jaoks suurt lisandväärtust.
- Komisjon teeb ettepaneku koostada üks ühine abikõlblike toodete loetelu, mis oleks võimalikult hästi vastavuses kvaliteedipoliitika alla kuuluvate toodete loeteluga. Meetmed võiksid hõlmata ka tooteid kirjeldavaid sõnumeid ning kasutada ulatuslikult uusi tehnoloogiaid erinevateks ülesanneteks, alates heade tavade vahetamisest kuni toodete müügi edendamiseni.
- Selleks et aidata kaasa põllumajandustoodete ja toitu tähistava Euroopa kuvandi arengule, peaks teavitamis- ja edendamismeetmed sisaldama alati ka viidet toote Euroopa päritolule. Ka edaspidi on võimalik osutada kaitstud päritolunimetuse (KPN) või kaitstud geograafiline tähisega (KGT) hõlmatud toodete päritolule põhinimetuse enda sees.

- Mõjuhinnangus tuleks uurida välisturul selliste ühisprogrammide rakendamist, mis hõlmavad ühte üldsektorit ja ühte kaubandussektorit, kus saaks esitleda erasektori kaubamärke.

- Ulatuslikult edendatakse Euroopa toidukvaliteedi tähiseid, näiteks KPN, KGT ja GTE (garanteeritud traditsiooniline eritunnus).

2.5.2 Avaram tegevusvaldkond

- Luua tuleks tehnilisel abil põhinev uus tegevusvaldkond, mis aitaks ettevõtjatel osaleda kaasrahastatavates programmides, korraldada tõhusaid kampaaniaid või arendada oma eksporditegevust.

2.5.3 Läbivaadatud sekkumisviisid

- Läbivaatamist kohaldataks mitut riiki hõlmavate programmide suhtes, mis ei anna praegu loodetud tulemusi. Alles jäetakse põllumajanduse ja maaelu arengu voliniku kõrgetasemelised missioonid kolmandatesse riikidesse ja komisjoni osalemine rahvusvahelistel messidel.

2.5.4 Edendamine ja kriis

- Võttes arvesse 2014–2020. aasta finantsraamistikuga seotud piiranguid, on edaspidi palju keerulisem saada täiendavaid rahalisi vahendeid kriisiolukorrale vastamiseks võetud teavitamis- ja edendamismeetmeteks. Tuleb otsustada, kas liidu tasandil kriisiolukorras tehtavad otsused jäävad tulevase edendamispoliitika valdkonda või tuleks neid teha ÜPP horisontaalmeetmete raames.

2.5.5 Lihtsustatud ja optimeeritud juhtimine

— Programmide kontrollimine ja juhtimine peaks olema märksa lihtsam, paindlikum ja tõhusam.

2.5.6 Teavitamis- ja edendamistegevuste parem omavaheline vastavus

— Edendamiskava raames võetud meetmed ja muud sama valdkonna tegevused peaksid olema omavahel ning ühise põllumajanduspoliitikaga paremini vastavuses.

3. Ettepaneku analüüs ja komitee märkused

3.1 Varasemates komitee arvamustes märgiti, et Euroopa põllumajanduspoliitika ees seisvaid väljakutseid silmas pidades on üha olulisem edendada Euroopa Liidu toiduainetööstuse tooteid, et aidata neil end kehtestada suure lisandväärtusega toodetena ning säilitada ELi juhtpositsioon toiduainetarnijana ⁽²⁾.

3.2 Komitee toonitab kõnealusele sektorile suunatud uue Euroopa poliitika kaht olulist eesmärki: esiteks tarbijate teavitamine ja nende teadlikkuse suurendamine ELi toodete kõrgete kvaliteedistandardite ja suure lisandväärtuse osas, rõhutades kõrgemaid tagatisi tootmismeetodite, märgistamise, jälgitavuse ja toiduohutuse alal ning keskkonnakaitse, loomade heaolu ja töötajate õigustest kinnipidamise rangemaid nõudeid, ning teiseks ekspordi edendamine välisriikides, rõhutades Euroopa toodete kvaliteeti, toite- ja kulinaarset väärtust, säästvust ja ohutust.

3.3 Komitee toetab komisjoni otsust vaadata kehtiv ELi teavitamis- ja edendamispoliitika läbi ning muuta see tõhusamaks, paremini suunatumaks ja jõulisemaks.

3.4 Komitee toetab üldjoontes komisjoni teatises esitatud ettepanekuid ja suuniseid tulevase põllumajandustoodete edendamise poliitika kohta, mille eesmärgiks on sektori konkurentsivõime tugevdamine ja teadlikkuse suurendamine Euroopa toiduainetööstuse mudeli kõrgetest standarditest.

3.5 Komitee märgib, et komisjoni teatises ei viidata automaatse või poolautomaatse mehhanismi loomisele, mis võiks aidata toidukriisi tõttu kannatavate riikide majandusel taastuda ning mis oleks kiire, tõhus, süstemaatiline ja efektiivne. Komitee tunnustab praegusest finantskriisist tulenevaid piiranguid, ent leiab, et väga oluline on suurendada põllumajandustoodetesse sise- ja välisriikides teavitamise ja nende edendamise meetmete suunatud eelarvet. 2014.–2020. aasta finantsraamistikus tuleb aegsasti määratleda täiendavad vahendid selliste uute kriisi- ja eriolukordadega tegelemiseks, mis võivad sektorile osaks langeda ja mida ei ole võimalik katta ÜPP edendamise- ja teavitamispoliitika vahenditest.

3.6 Komitee toonitab, et programmidel peaks olema Euroopa ja lisandväärtusepõhine visioon, mis hõlmaks töökohtade loomist, ning leiab, et komisjon peaks liikmesriikidele koostama selged suunised taotlejatele, kes esitavad liikmesriikides riiklike, mitut riiki ja kolmandaid riike hõlmavate programmide taotlusi. Programmide hindamist tuleks parandada range hindamissüsteemi abil, kus on konkreetset näitajad. Programmide valimine ja prioriteetseks seadmine liikmesriikide ja ELi tasandil peab olema läbipaistvam. Menetluste lihtsustamiseks peaks olema võimalik esitada mitut riiki hõlmavate programmide taotlused otse komisjonile ning valikumenetlusi tuleks liikmesriikide ja ELi tasandil kiirendada.

3.7 Mis puutub ettepanekusse laiendada edendamisprogrammidest kasu saajate hulka, siis leiab komitee, et keskele kohale tuleb seada põllumajandus- ja toiduainesektori kutseorganisatsioonid, kuna nemad koondavad ettevõtjaid ning kaasrahastavad tegevusi. Kõik ülejäänud programmidest kasu saajad tuleks kinnitada vaid kutseorganisatsioonide soovitusel.

3.8 Programmi välja pakkunud kutseorganisatsioonil peaks olema võimalus projekti kasu iseseisvalt või koostöö raames juhtida, olenevalt algatuse ulatusest ning kutseorganisatsiooni suutlikkusest ja kogemustest. Kaaluda tuleks võimalust anda uutest liikmesriikidest pärinevatele väiksematele haruorganisatsioonidele võimalus pürgida toetust saavaks organisatsiooniks ning täitevasutuseks, kuna need organisatsioonid tunnevad kõige paremini oma traditsioonilisi tooteid ja nende edendamise võimalusi.

3.9 Menetluste lihtsustamise eesmärgil toetab komitee ühtse abikõlblike toodete nimekirja koostamist. Õigusaktides käsitletavate toodete nimekirja tuleks laiendada, et võimaldada edendada kõiki tooteid, mis edastavad Euroopa tootmiskvaliteedi sõnumit või saavad seda tugevdada. Tugeva rahvusliku identiteediga toodete puhul võiks tulla kasuks võimalus märkida ära nende rahvuslik päritolu ka juhul, kui toode ei ole KPN või KGT. Komitee on aga seisukohal, et nimetatud ettepanekute rakendamiseks tehtavad sammud peaksid olema tasakaalus vajadusega edendada eelkõige ELi tooteid.

3.10 Komitee toetab ettepanekut luua Euroopa platvorm heade kogemuste vahetamiseks professionaalide vahel, et töötada välja ja rakendada hästi üles ehitatud ja kooskõlastatud mitut riiki hõlmavaid müügi edenduskampaaniaid, kasutades selleks muu hulgas ka uusi tehnoloogiaid, mis võivad siinkohal väga väärtuslikuks vahendiks osutada. Erilist tähelepanu tuleks pöörata sellele, et nende mehhanismide kasutamine ei põhjustaks moonutusi turul ega konkurentsivõimet.

⁽²⁾ CESE 1859/2011, ELT C 43, 15.2.2012, lk 59–64.

3.11 Mis puutub kvaliteedikavade täiustamisse ning nende ümber kujundamisse mitut riiki hõlmava mõõtme jaoks, nõustub komitee seisukohaga, et mitut riiki hõlmavaid programme tuleks pidada prioriteetseks, kuna neil on tõeline Euroopa mõõde ning need vajavad Euroopa toetust. Komitee soovib komisjonil suurendada oma panust eelkõige tähtsava turumajandusega riikide osas.

3.12 Komitee tervitab ettepanekut lubada esitada üksikasjalikku teavet vaid programmi esimese rakendusaasta kohta, juhul kui vastavate programmide kohta on eelnevalt koostatud turuanalüüsid ja mõjuhinnangud, mille abil on võimalik hinnata programmi eesmärkide saavutamise potentsiaali, ning esitada üksikasjalikku teavet järgnevate aastate kohta hiljem. See muudaks programmid paindlikumaks ning võimaldaks neil turusignaalidele reageerida.

3.13 Lisaks teatistes mainitud Euroopa toidukvaliteedisüsteemidele (KPN, KGT ja GTE) võiks kavandada ka teisi

kvaliteedisüsteeme, näiteks mahepõllumajandusliku tootmise ja piirkondliku kvaliteediga seotud süsteeme.

3.14 Komitee arvates tuleks müügievendamist käsitlevates õigusaktides selgitada kaubamärkide rolli ning tasakaalu üldise müügievendamise ja kaubamärkide edendamise vahel eelkõige ELi mittekuuluvates riikides. See aitaks muuta müügievenduskampaaniad tõhusamaks (suurem mõju importijatele ja tarbijatele) ning tugevdaks neis osalemise stiimuleid ettevõtjate jaoks, kes lõppkokkuvõttes kõnealuseid tegevusi kaastahastavad. Täieliku ja läbipaistva teabe huvides peaks toote päritolust teavitamine olema lubatud, sh nende toodete puhul, mis ei ole kaitstud päritolunimetused ega kaitstud geograafilised tähised. ELi päritolu kontseptsiooni võiks anda edasi koondloosungite abil, mis ei sea ohtu tarbija õigust saada nõuetekohast teavet.

3.15 Lihtsustamise seisukohast tuleks toetada ideed lähendada eri edendamisprogrammide eelarveid.

Brüssel, 11. juuli 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president
Staffan NILSSON